

A pszichológusok képzési rendszerének problémái – I. fejezet

Mi is az összefüggés a képzettség és tevékenység között? Mi a szakirányú továbbképzés és mi a szakpszichológus képzés között? Mi az a módszerspecifikus képzés? Ki és mire képezhet a Magyarországon? A felsőfokú képzések ma Magyarországon a felsőoktatásban történnek, amit több jogszabály is szabályoz.

Nemcsak a Felsőoktatási törvény szabályozza a **felsőoktatás általános rendszerét**, de létezik az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet is, amely rögzíti az adott diploma nevét és a hozzá tartozó kompetenciákat, képességeket.

Természetesen általában egy diplomával sok helyen el lehet helyezkedni, de vannak védett, **szabályozott szakmák**, amelyek gyakorlásához adott diploma, esetleg engedély, kamarai tagság kell. Ilyen az orvosi, ügyvédi szakma, a személy- és vagyonőri szakma és például a klinikai szakpszichológusi tevékenység is, mint az egészségügy területén folytatott pszichológiai tevékenység.

A felsőoktatás rendszerén belül, az alapidiplomát követően, a megszerzett mesterfokozat alapján tovább lehet tanulni. Az egészségügy területén **az egészségügyi felsőfokú szakirányú szakképzés** alap- és ráépített képzéseit lehet elvégezni. A pillanatnyilag hatályos jogszabályok szerint alap szakképzés a kétféle (gyerek- és felnőtt) klinikai szakképzés, a neuropszichológiai szakképzés és az alkalmazott egészségpszichológiai szakképzés. Ezekre építve lehet elvégezni ráépített szakképzésként a pszichoterapeuta, vagy az addiktológiai szakképzést.

De az egészségügy területén kívül, ahhoz hasonlóan, léteznek további **szakirányú továbbképzések**, melyeket elvégezhet a magát képezni vágyó pszichológus szakember. Itt is a mesterfokozatra építve lehet jelentkezni a továbbképzésbe. A szakirányú továbbképzések indítását, akkreditációját rögzíti a jogszabály. A tartalmát a szakot indító felsőoktatási intézmény határozza meg és az akkreditáció rögzíti. Ezért az elvégezhető szakirányú továbbképzések palettája tanévről, tanévre változhat. Jelenleg többek között tanácsadó szakpszichológus, munkapszichológus, vagy sportpszichológus szakirányú továbbképzésre lehet jelentkeznie a hallgatóknak.

Létezik a felsőoktatás rendszere mellett a **felnőttképzés** is, amit a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény szabályoz. Ez nem a felsőoktatás keretében történik, mondhatni gyakorlatorientált, kevésbé elméleti képzések ezek, olyan szakmára készítenek fel, mely egyszerűbb bemenetei követelményekkel és rövidebb idő alatt elsajátíthatók. De ezek esetében is van rend, nyilvántartás, az Országos Képzési Jegyzék, melyre felkerülni engedély kérdése.

És végül léteznek úgynevezett **egyéb képzések**, tanfolyamok. Ezeket tulajdonképpen szabadon lehet szervezni, semmi nem rendezi a fenti kategóriákon kívül eső képzések rendszerét. Bármilyen kérdésről lehet tanfolyamot, tréninget, képzést indítani, nincs olyan szabály, amely rögzítené, hogy az oktatónak milyen elvárt végzettsége kell legyen ahhoz, hogy oktathasson, továbbá a képzések, tréningek végeztével kiadott "bizonyítványok, elismerések" rendszere sincs szabályozva. Alapvetően ez nem feltétlenül probléma, hiszen

egy tudatos fogyasztó maga is el tudja dönteni, hogy érdemes-e az adott oktató adott képzésén részt vennie, amennyiben a képzés feltételei korrektül vannak kommunikálva, valós adatok alapján dönthet a fogyasztó. A probléma a megtévesztő ajánlatokkal, ígéretekkel van. Amikor a fogyasztó nem azt kapja, amit ígértek neki. De még nagyobb a probléma a megtévesztő "diplomákkal", "oklevelekkel", amelyek nemcsak a tudatlan diákot, de sokszor s tudatlan munkáltatót is megtévesztik. Ez viszont már igen súlyos probléma is lehet.

Az könnyen belátható, hogy minél tovább és minél magasabb szinten képződik valaki – egy ideális rendszer esetén – annál felkészültebb, annál több kompetenciával rendelkezik. Nem szorul magyarázatra, hogy miért nem tud ugyanolyan szolgáltatás nyújtani egy egy éves tanfolyamot elvégzett pszichológus asszisztens, mint egyetemen képződött okleveles pszichológus. Akkor hogyan lehet, hogy mégis egészen hasonló szolgáltatásokat hirdet, és klienseket fogad a kevésbé képzett szakember? Tiltja ezt valami? Sajnos gyakorlatilag semmi, csak az általános fogyasztóvédelmi szabályok, melyek alapján a szolgáltatás és hirdetés nem lehet megtévesztő. Ezek ellenőrzése azonban alig működik, csakis bejelentés alapján, és jogszabályi rendelkezés hiányában akkor sem lehet sokat tenni.

Sajnos az igazi probléma, a jogszabályok jelentősebb hiányossága a megszerzett oklevelek - az ezekhez kapcsolódó kompetenciák - és a valóban végzett tevékenység ellenőrzésének hármását érinti a pszichológia egyes területein. Jól van ez így?

Folytatjuk a cikksorozatot, olvassa el a II. fejezetet is.